

Latvijas Kareivis: *Sestdiena, 18. marts, 1933*

„**Wa hh miris.**”

četrdesmit gadus skanēja Andreja Pumpura dziesma «Imanta nava miris, Bet tikai apburts kluss, No darbošanās rimis, Zem Zilā kalna dus...» Visu tautiskās atmodas laikmetu šē dzirdēja tautas dzejnieka pravietojumu. Un pravietojuma -vajadzēja, jo mūsu spēki tad bija vēl samērā mazi, mūsu tauta tikko izstaiņija rokas, kas bija notirpušas garajā nebrīvības laikā. Latvietis bija padarīts nabags, latvietis bija iedzīts mazajās zemnieku būdās, bet pilis mājaja svešinieks. Svešinieks ar latviešu zemē gūto labumu sūtija savus dēlus svešzemes augstās skolās, bet latviešiem pašiem grūti bija pieietama pat elementārā-kā izglītība. Pat norāja latviešu tieksmes tikt pie tālākas gara gaismas. Ar vārdu saKot — viss izgāja uz to, lai latvietim neienāktu prātā domāt par tādām lietām, kā Pumpura pravietiskajā dzejā. Vāciešu un arī krievu rakstos atkal un atkal parādījās domas, ka latvieši kā tauta turpmāk nepastāvēs, un ka īpaši skolas paātrinās latviešu pāriešanu svešā tautībā. Izglītots un turīgs latvietis nemaz neesot iespējams, tas esot «Unding». Tā sacīja vācieši. Un krievi apgalvoja, ka tikai ar latviešu pārkrievošanos latviešiem varētu rasties ievē-rojamāki vīri.

Pats bēdīgākais vēl bija tas, ka gadījās arī latvieši, kas auguši un izglītojušies sve-šā ietekmē, tāpat domāja un raisījās no saviem tautas brāļiem vaļā. Tie bija tie kārklū vācieši un skalu krievi, kas diemžēl pat mūsu dienās vēl nav pilnīgi izbeigušies (kāpēc vēl ir iespēja dažus eksemplārus dabūt muzejiem). Šie skolotie un turīgākie latvieši, kas centās būt kā vācieši, vai — kaut mazāk — krievi — bija mūsu tautas saindētāji. Viņi ne tikai ar savām runām un rakstiem strādāja pretī latviešu ticībai savai nākotnei, bet pats viņu dzīves piemērs bija tas ļaunākais. Kad turīgs cilvēks atkrīt no tautas, to vēl varēja kaut kā saprast; bet kad to darīja arī izglītots, tad tas bija tik samaitājošs paraugs, ka ļaunās sekas palika uz bērnu bērniem.

Lūk, tādā laikā dzejnieka pravietojumam bija liela nozīme. Un visa tā laikmeta apzinīgi latviskā intelligence bija stipra no šiem pravietojumiem, kas lasāmi gan Altināna, gan Valdemāra, Ausekļa, Kronvalda, Pumpura un citu viņu darba un centienū biedru rakstos. Ka latvieši uzrādīja tik lielisku progresu, tur sava liela nozīme šim drošajam skatam nākotnē.

Tā pienāca lielais pasaules karš, tā pienā-ca 1918. g., tā nodibinājās Latvijas valsts. Grūtības mums bija visapkārt, bet mēs palikām stipri un dzīva tauta, jo mūs nebija pametis šis pats senais pravietojums.

Varbūt dažam jau likās, ka Pumpura pravietojums ar Latvijas valsts nodibinā-šanos, ar mūsu politiskās un saimnieciskās patstāvības sākšanos — jau pilnā mērā piepildījies. Ko vēl vairāk? Tagad bijām tā-dā pašā stāvoklī, kā citas suverēnas tautas. Bija uzvilks sarkanbaltsarkanais karogs, par kuru iepriekšējos gadu desmitos tikai dzejnieki bija iedziedājušies, piemēram Auseklis. Robežas nu apsargāja mūsu pašu karavīri, un mūsu ienaidniekam vispirms vajadzēja atdurties uz latviešu bruņoto spēku. Vai pats Imanta ar savu zobenu nebija stājies tēvijās sargu pulkā? Bija. Bet ar to vēl nebūt nav izteicies viss pravietojums. Tas ir tik plašs, tik dziļš, tik augsts, ka aptver visu, kas saistās ar latvieti. Kas tas būtu par pravietojumu, kas jau tik ātri būtu piepildījies?

Un dziesma tālāk mums stāsta, ka mazs rūķītis par simtu gadiem reiz nākot augšā un skatoties, vai migla ap kalnu jau izklī-dusi; un kamēr šī migla tur ir, tikmēr Imanta vēl nav pilnīgi uzcēlies. Bet miglai jāizklīst. Ja citādi tas nenotiks, tad — arī par to, kas tad notiktu, stāsta šis pravietojums.

Pravietojums vēl nav pilnā mērā piepildījies. Migla vēl palikusi, kas ietin mūsu dzīvi, mūsu mīļo dzimteni, mūsu dievišķo tautu. Migla vēl ir pār saimniecisko dzīvi, un mēs nevaram tikt brīvi no parādiem un bezdarbniekiem un posta ainām; migla vēl ir pār politisko dzīvi, un mēs ciešam no savstarpējas apkarošanās. Tāpat migla ir ap mūsu garīgās dzīves centriem, ap mūsu latviešu gaišo dvēseli, še vēl vairāk kā citur. Tas jo sāpīgāk tāpēc, ka bez dvēseliskas labklājības nav iespējama arī cita veida labklājība, ne saimnieciska, ne politiska.

Latvietis pēc savas izcelšanās ir labietis, jo skaitās par vecākās āriešu tautas pēcnā-cēju. Ja ikviena tauta lepojas ar savu ārisko radniecību, tad jo vairāk tas gods latviešiem. Mūsu tālu tālie senči ir bijuši īsti labieši. Nav šaubu, ka āriešu tautu dvēselē tik daudz žilbinošas gaismas, tik daudz visāda labuma. Tikai kas ļauns un tumšs mūs bija ietriecis kā pazemē, kur aizmirsām savu ārisko gaismu, bet tik labprāt padevāmies nejauši uzklīdušai miglai, kas tad arī sabiezēja par miglu ap mūsu dzīves zilo kalnu.

Mēs esam vēl par kūtriem, lai liktu ausi